

Komentář

Do Šetření o sadech za rok 2012 bylo zařazeno 2 388 pěstitelů ovoce. V průběhu pěti let se jejich počet snížil o 15,0 %. Průměrná velikost sadů se zvýšila ze 7,14 ha na 8,94 ha. Většinu subjektů tvořily v roce 2012 fyzické osoby (86,1 %), které hospodařily na 40,1 % výměry ovocných sadů s průměrnou velikostí sadu 4,17 ha. Právnických osob bylo 13,9 % a obhospodařovaly 59,9 % výměry sadů s průměrnou velikostí sadu 38,39 ha.

Více než polovina pěstitelů ovoce hospodařila v sadech s výměrou do 2 ha. Tito malí sadaři obhospodařovali pouze 5,2 % z celkové výměry sadů. Naopak největší ovocnáři s výměrou sadů přesahující 100 ha (1,8 % z celkového počtu pěstitelů ovoce) obhospodařovali téměř 40 % celkové výměry sadů.

V České republice bylo zjištěno 21 347 ha ovocných sadů, což představovalo nárůst proti minulému šetření o 1 269 ha (+6,3 %). Nejvýznamnější zvýšení pěstební plochy ve srovnání s výsledky předchozího šetření bylo zaznamenáno u hrušní (+43,5 %) a slivoní (+43,1 %). Plocha osázená jabloněmi se zvýšila o 6,0 % a třešněmi o 4,6 %. Razantní pokles vykázaly plochy osázené broskvoněmi (-33,7 %). Snížila se také výměra sadů meruněk (-7,9 %) a višní (-7,3 %). Výměry osázené ostatními sledovanými ovocnými druhy v průběhu posledních pěti let vzrostly o 13,9 %. Zvýšila se plocha osázená vlašskými ořešáky, maliníkem, černým rybízem a lískami. Naopak pokles zaznamenala výměra červeného a bílého rybízu.

Stejně jako v roce 2007 byly nejvýznamnějším ovocným druhem jabloně pěstované na ploše 10 487 ha, což představovalo téměř polovinu z celkové výměry sadů (49,1 %). Druhým nejrozšířenějším ovocným druhem v roce 2012 byly slivoně, které se pěstovaly na ploše 2 545 ha (11,9 % z celkové výměry sadů), dále bylo rozšířené pěstování višní, meruněk, třešní a hrušní (8,7 %, 7,7 %, 6,0 % a 4,8 % z celkové výměry sadů).

Jabloně

Nejrozšířenější byly odrůdy jabloní zařazené ve skupině Golden Delicious (19,7 % z celkové výměry jabloní), Idared (17,0 %) a Jonagold/Jonagored (6,9 %). Z hlediska věkové struktury významně převažovaly jabloně staré 25 a více let (42,6 % z celkové výměry jabloní), zatímco mladé výsadby do 4 let byly zastoupeny 16,9 %. I přes nárůst podílu osázené plochy jabloní v kategorii do 4 let (+6,1 p. b. ve srovnání s rokem 2007), poklesl podíl přestárlých sadů nad 25 let jen nepatrně (-0,6 p. b. ve srovnání s rokem 2007) a věková struktura jabloňových sadů zůstala i nadále nepříznivá. Průměrná hustota jabloňových sadů byla 1 121 stromů na hektar. Více než polovina jabloňových sadů byla zařazena v hustotě 400 až 1 599 stromů na hektar. Zatímco v roce 2007 převažovaly nové výsadby v kategorii hustoty 1 600 až 3 199 stromů na hektar, v roce 2012 byly nově vysázené sady rovnoměrně rozloženy ve všech třech třídách hustoty do 3 199 stromů na hektar.

Hrušně

Mezi nejvíce pěstované odrůdy hrušní patřily odrůdy zařazené ve skupině Conference (21,8 % z celkové výměry hrušní) a William (7,1 %). Hrušňové sady vykázaly příznivou věkovou strukturu. V mladých výsadbách do 4 let bylo zařazeno 37,1 % hrušní (o 6,8 p. b. více než v roce 2007) a staré výsadby nad 25 let byly zastoupeny 23,7 % (o 11,1 p. b. méně než v roce 2007). Hrušňové sady byly vysázeny v průměrné hustotě 891 stromů na hektar, většina byla zařazena ve třídách hustoty do 1 600 stromů na ha (83,3 %). V nových výsadbách do 4 let stáří převažovala hustota výsadby do 400 stromů na hektar, zatímco ve stejné věkové kategorii v roce 2007 dominovala výsadba zařazená ve třídě hustoty 400 až 1 599 stromů na hektar.

Broskvoně a nektarinky

Převážná většina broskvoní byla zařazena ve skupině žlutomasých středně raných s termínem sklizně mezi 16. červencem a 15. srpnem (71,6 % z celkové výměry broskvoní). Mezi rozšířené odrůdy patřily odrůdy Redhaven a Sunhaven. Nektarinky se pěstovaly na výměře 35 ha, což představovalo 4,7 % z celkové plochy osázené broskvoněmi. Zastoupení mladé výsadby do 4 let bylo minimální (4,3 % z celkové plochy broskvoní, pokles o 2,8 p. b. ve srovnání s rokem 2007), převažovaly broskvoňové sady starší 15 let (62,9 %, nárůst o 3,3 p. b. ve srovnání s rokem 2007). Většina broskvoňových sadů byla zařazena v hustotě do 600 stromů na hektar (82,2 %) a průměrná hustota byla 452 stromů na hektar.

Meruňky

Nejvíce se pěstovaly meruňky zařazené do skupiny středně raných s termínem sklizně od 1. do 31. července (82,8 % z celkové plochy osázené meruňkami). Převažovala odrůda Velkopavlovická. Věková struktura meruňkových sadů se v průběhu posledních pěti let výrazně nezměnila. Většina byla zařazena ve věkové kategorii nad 15 let (66,0 %), mladá výsadba byla zastoupena 10,0 %. Průměrná hustota výsadby v meruňkových sadech byla 357 stromů na hektar. Převážná většina sadů byla zařazena ve skupině s hustotou výsadby do 600 ks na ha (83,4 %).

Slivoně, višně a třešně

Slivoně byly druhým nejrozšířenějším ovocným druhem pěstovaným v ČR. Slivoňové sady vykázaly vyváženou věkovou strukturu, nejvíce jich bylo zařazeno ve výsadbách starých 5 až 14 let (39,9 %, nárůst o 4,2 p. b. ve srovnání s rokem 2007) a v nových výsadbách (31,8 %, pokles o 1,0 p. b. ve srovnání s rokem 2007), zatímco přestálé výsadby nad 25 let představovaly pouze 12,6 % z celkové plochy slivoňových sadů. Průměrná hustota slivoňových sadů byla 420 stromů na hektar.

Největší zastoupení višňových sadů bylo ve věkové kategorii 5 až 14 let (42,5 % z celkové plochy osázené višněmi) a nad 25 let (37,0 %), v mladých výsadbách do 4 let stáří bylo zařazeno 11,2 % sadů. Průměrná hustota višňových sadů byla 437 stromů na hektar.

Téměř polovina třešňových sadů (46,2 %) byla zařazena ve starých výsadbách nad 25 let, mladá výsadba do 4 let byla zastoupena 15,7 %. Průměrná hustota výsadby třešní byla 350 stromů na hektar.

Krajské členění

V rámci České republiky se nacházel největší podíl z celkové výměry sadů v Jihomoravském (20,9 %), Středočeském (19,3 %), Ústeckém (10,8 %), Královéhradeckém (10,7 %) a Olomouckém (8,0 %) kraji. Ve všech krajích byly nejrozšířenějším pěstovaným ovocným druhem jabloně. Nejvíce se jich pěstovalo ve Středočeském kraji (22,9 % z celkové výměry jabloňových sadů). Nejvyšší podíl hrušňových sadů se nacházel v Ústeckém kraji (23,6 % z celkové plochy hrušňových sadů), slivoňových sadů ve Zlínském kraji (24,4 % z celkové plochy osázené slivoněmi), broskvoňových a meruňkových sadů v Jihomoravském kraji (72,3 % z celkové výměry broskvoňových sadů a 81,5 % z celkové výměry meruňkových sadů), třešňových a višňových sadů ve Středočeském kraji (25,5 % z celkové výměry třešňových sadů a 24,2 % z celkové výměry višňových sadů).

Závěr

V průběhu posledních pěti let poklesl počet pěstitelů ovoce, největší úbytek byl zaznamenán u malých pěstitelů s výměrou sadů do 1 hektaru, a to přibližně o jednu třetinu. Zvýšila se průměrná velikost sadů o 25,2 % na 8,94 ha. Osázená plocha sadů se zvýšila o 6,3 % na 21 347 ha. Na tomto nárůstu se největší mírou podílelo zvýšení osázené plochy sadů slivoní, jabloní a hrušní, naopak významný pokles výměry byl zaznamenán u broskvoní, višni a meruněk. V nových výsadbách jabloní přežovaly odrůdy Golden Delicious a Jonagold/Jonagored, u hrušní Conference, u broskvoní a meruněk odrůdy středněrané. Nevyhovující věkovou strukturu měly i nadále broskvoňové, meruňkové, višňové a jabloňové sady, naopak nejpříznivější věkovou strukturu vykázaly výsadby slivoní a hrušní. Ze všech sledovaných druhů ovocných stromů měly jabloně a hrušně nejvyšší průměrnou hustotu výsadby (přibližně 1 100 a 900 stromů na ha), ostatní ovocné stromy byly vysázeny v hustotě výrazně nižší, která se pohybovala nejčastěji okolo 400 stromů na hektar.